

Landskap: Skåne Upptecknat av: Annette Jonsson
 Härad: Frösta Adress: Aspinge
 Socken: Ö. Aspinge Berättat av: gamla i orten
 Uppteckningsår: 1941 Född år i

Lovdjebruk.	s. 1-2.	III: 8.
Agogemenskap.	s. 3	III: 9.
Påskäppa.	s. 4-5.	III: 10.
Skåror.	s. 6-7	III: 11.
Uppsättning av säd och hör på fälten.	s. 8-10	III: 13.
Slagor.	s. 11.	III: 14.
Stampor.	s. 12.	III: 17.
Tunnbröd.	s. 13-15.	III: 22.
Glöshälsbröd ; kringor.		III: 23, 24
Olar; oelk.	s. 16-18.	III: 29, 30.
Kärra o. vagn.	s. 19.	III: 31.
Korvar.	s. 20-21.	III: 32.
Tröskbrukskammor.	s. 22.	III: 35.
Trösk o. kittelhängare.	s. 23-24	III: 36.
Kyschäring.	s. 25.	III: 37.

ACC. N.R. M. 7826:6-7.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av: Annette Jonsson
Härad: Frosta Adress: Sjöinge
Socken: Ö. Sjöinge Berättat av: _____
Uppteckningsår: 1941 Född år _____ i _____

Sektion III lista nr 11

Skärar.

Bruket med skärar.

Skärans form.

Hur de tillgick vid skärning.

III : 11

Skriv endast på denna sida!

avsk 6-7

ACC. NR. M. 7826 : 1-2.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne
Härad: Färeda
Socken: Ö. Äjringe
Uppteckningsår: 1941
Upptecknat av: Annette Lomesson
Adress: Äjringe
Berättat av: Gamla i orden.
Född år: i

Sektion 11.1 lista 8

Svedjebruk

Flur de tillgick

Redakerna vid svedjebruk.

Syfte med odlingen.

III : 8

Ant. 11.

Skriv endast på denna sida!

Sektion III lista nr 8 Svedjebruk.

- 1 Svedjebruket gället överallt, mer än i socknen.
- 2 Brukades mest på fälader där som var stert inne, eller småskog.
- 3 Di högg ju först bort enriset, och träden. De skedde på vintern. Så fick de ju ligga till på våren, då vårforikan tog. Då fäll ju barrer, och löven av, då togs de bort. En del togs till stängsel.
- 4 När de då hade forikat så stubbas och gjung var torrt tändes på. Di tände också på enriset utan att hugga av de, de stod på rot. Då brändes kristarne av, stubbarne stod kvar, di högg sen. När elden gått över låg stenarne bara, och askan överallt, samt stubbar där som inte var huggit undan.
- 5 Syftet var ju att få undanröjt inet, och få ett par skörder, som bli bättre betesmark, till de äter växte upp.
- 6 Di kunde inte använda annat redskap de första åren utan hacka. Där var liten jord, samt rötter, och stubbar, och sten ovanpå sten. Di hackade först och fick blandat askan med den jord som di kom åt. Di kunde inte så direkt i askan, den brände ju om de var torrt, om de då också var på lacke. De var en spetsig liten hacka di använde.

- 1 De första året såddes havre, den hackades ner.
De andra året sattes potatis. Då först hacka di upprötter och stubbar som hade något ruttat. Så blev där ju även mer jord, potatisen behövde ju mer jord än säd. Potatisen grävdes ner mellan skarne. Där togs egentligen tre skördar. De tredje året såddes säd även råg. Då var ju jorden bättre än di gräst upprötter.
Rågen kunde ju sås direkt efter di tagit potatisen, och hackas ner.
2 Sen var ju egentligen jorden utnyttjad efter tre skördar, sen blev den liggande till bete. Men de tog ju ett år innan där blev bete.
3 Svedjande skedde ju mest privat, var ägare svedja sin mark.
Men kunde även förekomma s.k. gemensamt. Om en mark tillhörde en by, eller byalag, di då svedja för att få bättre bete.
4 Svedja skedde i regel inte mer än en gång, åtminstone långt mellan.
Helt så långt som en ägares tid. Om di sen odla den marken skedde de med hacke, och sen bröt odnen. Där blev gräs så sätt mer mylla.
Svedja bruket är gammalt, jag minns ej de skett sen 1900, men nog där omkring.
På 1800 talet brukades de mycket.

Meddelare gamla i orden. Uppröttnare Arnette Jonsson 22/9 1941

Sektion III betår n: 9 ägöghemskaps.

1 Uppgifterna gäller hela häradet.

2 En uppteckning från Sjöpinge by.

3 Här har alltid förekommit gemensamma äger, bysaltnänning, byns jorðar.

Di kallades grusdeltäkt grustag. Di var från början så gott som grusgravar.

Där togs på många av dem lura som ströks till råsten, och grus till byns behov. På di jorðar som fanns både eller annan avkastning togs de.

Där kunde ju även växa enris, eller björke, där togs till korgar av enris och

Björke, skar till krossar, limmaris som di hade på bysaltnänningen.

På bystämma, vid äldermansgillen avhandlades alltid all byns gemenskaps

Då utarrendera di sådan jorð, arvode skulle utläggas vid var bystämma.

Hadde man på något sätt utnyttjat jorðen, eller avkastningen, fick de värderas och redas på bystämma.

Sen var här di som arrendera av byns jorð, och byggde på, di betalar jorðskyld varit år. Den principen finns kvar ännu, di husen är, med samma utskyt

Här är även planterat gran på flera jorðbitar, som en gång varit grustag. De har byn planterat. Allt arvode läggs i byns kassa.

Närmare beskr. vid h. om bystämma.

Upptecknare Amette Sonesson 24/ 1941.

III: 9

Arv
B

ACC. N.R. M. 7826 : 4-5.

Landskap: *Skåne* Upptecknat av: *Annette Jonsson*
Härad: *Frosta* Adress: *Äsinge*
Socken: *Ö. Äsinge* Berättat av:
Uppteckningsår: *1941* Född år *i*

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Kortl.

III : 10 .

Sektion III lista nr 10

Säskäppa

Olika typer

Bäransordning

Markering vid såningen.

Skriv endast på denna sida!

rep. att

Sektion III lista n: 10 Säckjoppa.

1. Uppgifterna gäller hela häradet.
2. Gäller dels hemman med mycket mark, och även små tegar.
3. a De säckjoppa som anv. var av något olika typer.

Den typen, fig 35. a. anv. då di sådde i Svedjeland.

Den bars med ena handen, men di sådde med den andra.

Den var av spån, en böjd spån, grov sådan, fäst på träbotten, en böjd spån till grebe. En sådan typ anv. även vid mindre tegar. Säckb. kallas säckjoppa. En säckb. som di hade på större ställe var av flätad halm.

Di var njurformiga, de var för di föll bättre till krogen när di bar.

Där var två sela grova band som fästes i säckb. Di lades upp om axlarna i kors på ryggen, och fästes med en märna som lades om en krok i var sida, i säckb. En annan typ var en järnring, som böjts i samma form, njurformig, den var hemmasmidet. Där fästes en säck om den ringen, de blev som en kass.

Den uppslars på samma sätt som den förut beskr. men med "sträck, en timschäng" grov lina. En tredje typ som fanns, smärre fig 35. a. Den var flätad, den var något snängd, för att passa till krogen, annars var den rund.

Den var avsedd för mindre stycken, alltså mindre kvantitet säd, som behövdes.

Där var bara en sele som var fäst i ena sidan på sälöben, så över bröstet, och upp om axeln, ner om ryggen, in under vänstra armen. Där var en märna som lades om en kroke. Så fram till på sälöben var en grebe, handtag, som fig. a. stort nog endast ett handen höll i. Så höll di i den greben, men di sådde med högran. Di sele som var i flätade sälöbe var alltid av samma sort som selejära. flätade av hampa. I andra provisoriska anordningar var refstumpas. Senare blev här ju köpta sälöbe av jukt, med ben i, di var lättare att bära. Men de är ju en typ som anses 1900.

En vand såvingsman kunde så med båda händerna.

Men di allra äldste, där var visst ingen som kunde så med båda händerna. Där var många gamla förr, som själv så, di aldrig hade kunnat så.

b. De var ett gammalt bruk, där skulle fjeras när di sådde.

De var antingen fruntimmerens syssla att gå å fjera, eller också en fjera-
pauk. Där som såddes mycket fick fjera-paugen gå hänge och fjera.

Den som fjera skulle följa efter och se där som var sått, med bräskon risa en fjera i jorden. Den fjera rätta han sig efter när han gick om i gen. Di satte även en hög käpp vid varje kant som di tog sikte efter. Den flyttas vid varje vända.

Tiden gäller innan 1900. Meddelare och upptecknare, Annette Loneson 24/1946.
9

Sektion III lista nr 11 Skärer

1. Uppgifterna gäller mest ~~med~~ torpare, eller den del ute i bygden.

3 Skärer har förekommit men mycket långt tillbaka.

Har har funnits skärer till omkr 1900, men de har endast varit en liten teg. som di skurit, de blev ju bättre samlat med skära, än med lie.

Di skärer som förekommit var som fig 26 a. b.

Den tid då skärerna anv. skars all säd på åkern. Där blev ingen sträspikning, eller strår samhadet. Di tog om stråna med vänstra armen så skar di med högra. Så slog di band om den härnen.

Skärans blad var tunnare än lieblad, även smalare, de spretade utåt.

Hela böjningen var eggad så den var vass. Endast en liten del från skaftet var krökt. De var dels så, att skäran gick med en spets ner i skaftet men även så, att en flak del fästes utanpå skaftet med mitnaglar.

De berodde på den som tillverkar dem. Di som smiddes hemma var som sint berke. Men göinga som sålde på marknaderna hade rättare och väl så bra.

För tiden, då skärer var i bruk, är långt tillbaka ingen nu gammal minns de.

Men jag minns gamla som är dolda för länge som tala om när di skar med skärer.

Di hade skäran i behåll, så di skar deras egen lilla åker teg.

b. Di ann skärer till att sorts säd. Gräs kunde di inte ha skärer, utom
sär. För i tiden hade di ju inte så kraftig säd heller som nu.

Di skar av hela sädes skörden, men att bör ju att di ej hade så mycket
odlad mark som nu, den var ju stenbundare också. Där kring skar di
stenarne så alla strän hem med, även gräs som var i bland.

Både kvinnor och män deltog i arbetet med skäre.

Di ginge i bredd, var hade en bit för sig. Di gick drätker, "tog ett stycke frög"
Meddelare om att av skäre är efter en gammal som är död för 36 år sen.

Tiden då hon var med är över 100 år.

De var inte här i ochsen, hon var med och skar.

Men att i daggen har ann skärer på 1800 talets första hälft är säkert.

Uppptecknare. Annette, Larsson, 24/9 1941.

Sektion 111 lista nr 13 Uppsättning av så och hö på fälten.

1. Uppdeckningen gäller bygden runt i kring.
2. Kan vara något olika i skogsbygd, än på frist, eller backar.
3. De var alltid noga med uppsättningen av såd för i tiden.

Travarna skulle stå solrätt, dvs. i söder och norr.

Di skulle även stå i regelrätta rader. Där skulle stå två travar intill varandra, med så stort mellan att di körde mellan travarna och hössde. Så kunde di köra längst åt travaraden till di fick lass.

Två travar kallades en plass. Där var tre travar i var plass.

Påg sattes i dubbla travar, tio par miger sattes först, sen fäm och var sida. Di fäm skulle inte sättas direkt på en annan mig utan mellan två andra. På så sätt blev där 30 miger vid var trav, när där då var två travar uppsatta på var travplats, blev där tre travar. Di gamle var så noga att där skulle vara jämna travar. Di skulle räknas när de var kvävt hur många travar där var. Vår säden sattes 15 par i var rad, de blev ju också 3 travar i varje plats. De var enkla travar. Travarna skulle sättas så, att migerna med topparna stod raka och stämte jämt, di fick inte grärra, eller vara breda i kamman. "di skulle vara som på uppe i så inte regn tog i."

I skogsbyggden, där som var dåligt med torkan kunde di inte sätta så noggrant. Di fick bära nögerna till gländer som solen kom, di fick även sätta endast några prar på vart ställe. Där som tog dålig torka bands små nögern, som torka fastare. Di åkrar som var avlägset, och vädret var ogynnsamt stacka di den säden, så den skulle reda sig till di kunde få in den. Di sattes inte så stabilt, di stacken. 4 Nögerna ställdes med topparne upprikt hårt i hob i en rund, så att lag ovanpå allt med toppen upprikt för vart bar skulle nögerna allt mer slänta så regnet inte tog in. Så lades slaa, höst, ovanpå toppen. Säd, eller hö, som skulle stå ute länge, sattes stackarne stabiltare. Ett lag med ris i botten, sen halm, där sattes en mittstör i. Så levades runt om den stören. Stacken formades så, att botten var så liden som möjligt, sen vidga den något utåt, så hög och så mätt i toppen, som möjligt. I från början på stacken, skulle den vara högare och väl packad i mitten, slänta mot sidorna. Den höll sig bättre mot regn. Höstackar som var avhånga, hajs, sattes ingen mittstör. Di som sattes på fälten var så höga, som en person kunde räkna med en rävisa till sist och lägga på toppen. De var stackar som skördes hem sen. Di som stod längre, var högre.

Meddelare och upptecknare, Arnette Jonsson 25/9 1941

Bilaga.

Hässjor förekom aldrig tiden innan 1900

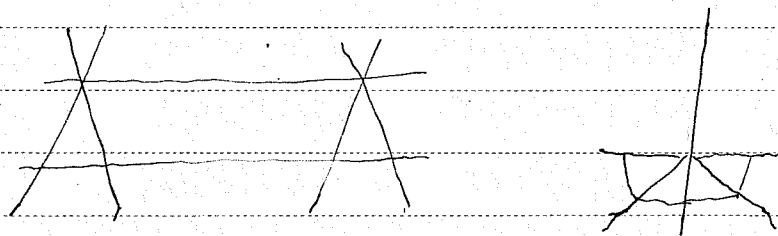
Men de förekom ju ofta att på lågmarker där var så vått att säden, kärvarna måste enorningar för att torka.

Större slog i jorden med klykor, ja, där lades långa trä i klykorna två vid sidan om varandra. Där lades kärvarna på, så de torka.

Senare har de börjat med hässjor. De var trä som slog i jorden så de var saseformiga uppe i, där lades kärvarna vid båda sidor.

De är ju nyare metod. Även en dyga med stör i mitten.

Så ställdes kärvarna runt i kring.

De första beskr. gäller tiden innan 1900

Meddelare och upptecknare, Annette Lönner 25/9 1941

Sektion III lista nr 14. Slagor.

1. Uppräckningen gäller hela häradet.
3. För i tiden tröskades all säd med slagor.

Den slaga som anv. här, är som fig 38. a. i. j.

Benäm. på slagan var. pläjl, pläjladning, pläjlaskaff, stol stool.
klönsen. De rekonarne som sammanhöll pläjlaskaffet och stolen, pläjlehilla.
De var en lärhilla, läder som var ett par tre stycke på varandra fästa med
spik. I pläjlaskaffet och stolen var en liten inbuddning så inte hilla
glod ur. Di kunde även ha stältrådhiller.

De var efter tröskemannens eget omdöme om han hade klöns på stolen
eller den var rak. Många tyckte ju den svängde bättre till med klönsen.
Samma pläjladning anv. till all säd.

De vara ända till på 1880 talet att di pläjl tröska all säd.

Men då börja di med små verk med vandring, sen har de blivit allt mer.

Men rågen fortsatte di med att tröska med pläjl länge. De är här ännu
di som gör. Di som har halmatak tröskar med pläjl för halmen skutt.

Uppräckningen gäller tiden innan 1900.

Meddelare och uppräcknare, Arnette Lomesson 25/9 1941

evsk.

Sektion III lista N: 17 Stampor.

3. De skall här ha funnits, de var i formen som ett tråg.

De var en urhälskad trädstam, ett par alnar lång.

Där stötte di sönder säden, som fick vara riktigt torr.

De var ju husmän, eller s.k. småfolk som hade stampor, för de var ju inte mycket som di kunde stöta sönder.

Di kunde krossa vad slags säd som helst.

Di kunde ju sikta de grovaste i från till grisen, de andra blev till bröd. Harre kunde di krossa på de sättet till grisen.

Di stamporna har kommit hit från skogsbygden, särskilt göingebygden där hade di sådana. När någon kom hit därifrån har di på så sätt kommit. Göingar som kom i kring med dräkt har också haft sådana.

Di har inte varit i bruk här di siste 65, 70 åren.

Meddelare gamla i bygden.

Upp-tecknare Annette Jonsson 25/9 1941

avskr.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Annette Lomason
 Härad: Frösta Adress: Sjöunge
 Socken: Sjöunge Berättat av:
 Uppteckningsår: 1941 Född år i

Sektion III lista n: 22

(Tunnbröd.) Hårt bröd.

Brödets utseende.

Varav de bakades.

Hur de förvarades.

Lista n: 23

Hälskakebröd.

Hur de bakades.

Och hur de förvarades.

Varav de bakades.

Lista n: 24

Limpor

Brödets utseende, varav de bakades.

Ugnens utseende.

Skriv endast på denna sida!

Sektion 111 lista M: 22 Tunnbröd.

1. Beskr. gäller hela socknen, och bygden.

2. Förekom mest på bondställen.

3. Till julen, då di bakade stora, och många bak, bakades även tunnbröd.

De var runda bröd, di klappades ut så di blev tunna. Men di jäste ju upp, så di blev nog ett par cm. tjocka. De varierade ju, många ville ha dem tunna, andra något tjockare. Di prishades med ett skedskäft. Med en spårre, eller ett skedskäft drags en skära över kakan, så den blev i fyra hörner. De kallades lämt brö.

De bakades av vad slags mjöl som helst, men i regel siktat rågmjöl. De sattes in i ugnen sen di bakat annat bröd, då di hade bakat flera andra bak, var ugnen varm tillräckligt.

När de togs av ugnen kunde di bryta sönder dem efter skärarna, men även förvaras hela. Di kunde stoppas i säckar, även läggas i mjölbingar, eller på hyllor. Di höll sig hur länge som helst, di var hårda som horn.

Di brukar lägga dem ner på något fuktigt ställe så di släpna, innan di äts.

Dem sedan brukades långt innan 1850 och till efter 1900.

Meddelare och upptecknare. Annette Sonesson. 28/ 1941.

Fläkt brö.

avsk.

Sektion III lista nr 23 Hålkakebröd.

1. Har förekommit här, men gäller mest i utkanten av socknen.
2. Har nog kommit hit, från Småland och Göttinge, de brukades mest från de håll.
3. De bakades av rad slaga mjöl som hålet, även kornmjöl.

Även riktigt grovmjöl, men i regel var de riktar.

Sådana kakor höll sig länge, så när de baka i samband med annat, som till högtider, så kunde de hålla sig länge.

De brukade ta av samma deg som till annat bröd, bara formen som var olika. Hålet var antingen i mitten, eller i kanten.

De hängdes i hanabjälkarna på långa snöre, eller käppar.

Här har de nog inte förekommit sen 1900, men nog innan 1850.

Meddelare, gamla i orden.

Stycktecknare, Annette Sonesson 28/ 1941

Arvid
B

III : 24

Sektion III lista nr 24 Limpor.

1 Uppteckningen gäller hela häradet.

2 Är ett gammalt bruk bland allmog.

3 Stora bröd har alltid bakats bland allmog. grova, och fina brödkager.

Di bakades både runda, och avlånga, äldsta tygen är runda. frimta. fringa.

Di bakades av vad sorts mjöl som helst. grovt rågmjöl, siktat, även kornmjöl

Grovbröd, av grovt rågmjöl, var ju vardagsbruk, siktat till högtider, och vid slätter, och höst.

Gammal sed, var ju alltid grovbröden stora, prämnare, och halprämnare.

4 Di gamle bakugnarne var alltid av trästen och lera.

Bottenplanen var för de mesta avlånga, små ugnar var fyrkantiga.

Di fick vara rundade, där kunde inte vara hörner, då kunde di inte sopa

rent. Sen di börja med avlånga bröd packades di bättre ihop än di runde.

Slår har ej varit annat namn, än grova brödkager, grovbrö, säikebrö

Tiden gäller långt tillbaka, och ingår 1900 talet.

Meddelare och upptecknare, Annette Lomesson 29/1941

Landskap: Skåne Upptecknat av: Armelde Sörensen
Härad: Frästa Adress: Åsinge
Socken: Åsinge Berättat av: _____
Uppteckningsår: 1941 Född år _____ i _____

Sektion III lista n: 29

III : 29

Oxar

Oxar och kor som dragare.

Vartill de ena.

Lista n: 30

III : 30

Oxar.

Oxar utseende

Ox för oxar och kor.

Skriv endast på denna sida!

Sektion III lieta m: 29 Osear.

1 De gället hela socknen.

2 Osear var i anv. mest på herrgårdar, och större hemman.

3 För i tiden hade di osear, studa, i rätt stor utskräkning.

Di begagnades till all sorts arbete. Plöjning, skogskörning, köra in säd, även på vägarne, för lass. Di påstod att osearne fick di bättre till att gå i sumpmark, och i skogsmark. Di skulle även vara starkare än hästar.

Jag minns gott när di kom åt vägarne med osear.

Helt kom osear mest från gårdarne, men di hade osear även på marknader.

Hökrämonare, som för i tiden drog omkring på marknader, hade även studa.

Di drev dem åt vägarne. Jag minns ej di kördes enkelt, men att di kunde, de gick. Men de skulle ej gå bra. Osear kunde ej lyggas på samma sätt som hästar.

Vid herrgårdarna drötna di på dem, där har di ju ägarna så vidsträckt så de dog för mycket av dagen då di skulle ut med dem på plöjning, eller inkörning.

Jag minns här i stäpinge var ett par osear på riksdagsmannastället de är över 100. De var på så pass stora ställe så di hade två par dragare. Bora osear var inte riktigt bra. Di var för tröga, och sengångna, läras drötna di ju på dem.

Men har di helt försvunnit här i kring.

Am
Z

Hörs med kor har förekommit här för i tiden.

De har förekommit sen 1900 och så, men så långt.

Här var en småbrukare från Håsting, som hade två kor, han körde med dem. Han kom körande åt vägen rätt ofta, till bränneriet efter dränk.

Han körde ju även hemma med dem. De är ungefär 30 år sen.

Längre tillbaka var de onera allomant. De var ju småbrukare som hade en eller två kor som körde jorden med dem. Även annan körsl, som till kvarnen, eldyl.

Di hundar köra ända till Hörby med dem, men de fick di vara tränade, vandra vid vägarna. Kor, som oxar, kunde inte tygla som hästar.

Kor som di körde med, fick ha bra forning om di skulle gå under sket.

Tiden gäller långt tillbaka, innan 1830 och till 1900, och även över.

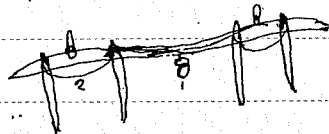
Meddelare, gamla i orden.

Upptecknare, Annette Lomesson 29/ 1941
9

Sektion 111 lista n: 30 Buck.

1. Beskrivn. gäller hela socknen, där di hade oxar.
2. Gäller även till kor som am. som dragare.
3. De ok som här am. är som fig 41.

Enkelok fick ju förekomma åtminstone till kor.

De var mest bukade till enbet.

Till hästar hade di mycket bukade, di knäpptes i hoj med en ring o märda. Men di prästade di andre och var bättre för djuren, om di bara passade.

Di skulle ju veta jämt på djuren. Där var tistelstäng mellan oxarna, även horna. Den fästes i ringen, där var hankar av bast² som lades em. örenen för oket.

Skulle ligga jämt, di kallades yddon. Sådana ok som di hade till oxar och kor, kunde di inte am. till hästar. Till hästar var de egentligen bogträ som kallades bukade.

Beskr. gäller den tid då oxar och kor am. som dragare.

Meddelare och upptecknare Annette Sönsson 29/9 1941

ACC. N.R. M. 7826:19.

Landskap: *Skåne* Upptecknat av: *Amelie Smedson*
 Härad: *Frosta* Adress: *Åsinge*
 Socken: *Ö. Åsinge* Berättat av:
 Uppteckningsår: *1941* Född år *i*

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Sektion III lista nr 91

III: 31

Härra och vagn.

Den äldsta typen.

Härrans delar

Skriv endast på denna sida!

Arsh

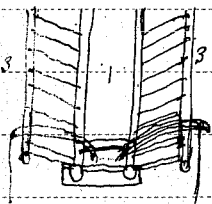
Sektion III lista 31 Idärra och vagn.

1. Boska gäller hela socknen och bygden.

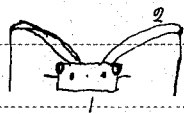
2. Tråhjulakärror ans. av torperer som självt drog dem, en drog, och en förde.
Di äldste hästarvagnarne var enkla, di kallades slidresvägare.

De är inte mer än väl 10 år sen jag såg en sådan hos en småbrukare.

I di vagnarne var inget järn utom hjulringarna.

Överredet bestod av säbinnen, den vita ju på kärrorna.

Framtill var som' där var dockorna² så, att häckarna³ vildde på dem, men den överste häckstängingen låg

på dockan, och den underste under. I di dockorna var en järnpinne fäst som gick ner i hjulnavet, som var långt utstående.

Häckarna bestod av häckstängerna vari var käppar i stuckna med smärre mellanrum. Di vagnarne var smala, vältte lätt, smala hjul som skar lätt ner.

Di skramla och höst där som var hårt, pinnarna var alltid löst i häckarna.

Bland allmoget har di ju blivit förbättrade innan 1900.

Di blev bredare och större, häckarna med bräder, hjulen bredare.

De skulle endast vara när gammal i bygden som har en gammal lyp kvar.

meddelare och upptecknare Arnette Sonesson 29/9 1941

ACC. N.R. M. 7826:20-21.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Annette Sonesson
Härad: Frösta Adress: Långinge
Socken: Åspinge Berättat av:
Uppteckningsår: 1941 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Sektion III lista nr 32

III: 32

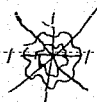
Jorgar
Olika slag
Hur de tillverkades
Materialen

Skriv endast på denna sida!

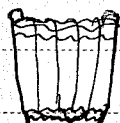
Sektion III lista n: 32. Korgar.

1. Uppteckningen gäller hela socknen.

3. Korgar som alltid har tillverkats här, har ju i största utsträckning varit potatis korgar. pärekära, gammelt utt. skäpprekära, di skulle vara så pass så där gick jämt en skäppa i dem. Di tillverkades av enris, som var flätat.

Di börja med ett par grovare käppar i botten i ett kors, som di börja flätningen på. Sen lades fläta sidjer, som var bredare än själva flätningen, så länge att di utgjorde höjden på korgen.

Di var bøjliga så di kunde böjas uppåt. Sen flätades sidorna. Grebarna var av flätad sidjer. Även större korgar tillverkades. Di var i samma form, men en del gjordes av spån.

De var stora hackelskorgar. Men även mindre korgar tillverkades.

Di gjordes på samma sätt med flätning, där var en grebe över.

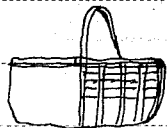

Där skulle gå en halv skäppa i dem.

Även sådan flätning som på fig 45 tillverkades. Men sådana korgar använde di inte till potatis. Där var de flätverkade av ris.

Ris var så tjockt som spänen är, där var mycket ris i varje flätning. Där var bøjliga sidjer till sidorna, med di var inte fläta.

Korgar helt av spån gjordes även. Botten och sidorna flätades i ett.
De blev i ruter. Di sålde inte att bära tungt i.

Sådana korgar som fig 47 är en gammal modell.

De var korgar som^{var} i alla hem, både hos husmän som stora bende-
hem. Di kallades även präskåra, men di var till kokta potatis.

Förr koktes ju alltid en stor gryta potatis, så stogs di i en sådan korg, som
sattes in på bordet. Den tillverkades på de sätt som frågas.

Där var små grepar vid sidorna, på så sätt, att ringen i överhanden utgjör-
de grepen. Där var både stora och små korgar. Under botten var en
böjd käpp som var inflettad, korgen stod på. Di fläta även mycket små sådana
korgar. Där har alltid varit gott om di som gjorde korgar.

Di sistnämde korgarne, till att ha på bordet har helt försvunnit
från bordet. Men här finns ännu di som har kvar en sådan korg.

Där är ju gott om iske till dem. Nu har riggskårana som di även kallas
präskårana större omfattning genom potatismaskinerna, där gör fler korgar till.
Sådana korgar gäller tiden långt tillbaka och fortfarande

Meddelare och upptecknare. Annette Sonesson 29/ 1941
/9

Sektion III lista nr 35 Träbottenkannor

3. De efterfrågade kannorna kan ej utredas om de funnits sådana här.
men flödbibber de hade di förr i tiden.

III:35

Di var laggade träkärl, de var både i form som sprann, med grebe över, men även som bytta. Där var lock till.

Di var till gräddle, de var ju på den tiden då di kärna hemma.
Mere vis, var ett litet hål, som en liten grinne var i satt.

När grädden stod länge, di samla ju alltid en vecka, blev där skäring, den vattnas. De blev ju på botten, så tog i grimen av, och vatten som av. De är många år sen jag såg en sådan, den var i form som sprann. Båtkare som tillverka andra träkärl, tillverka även sådana.

De kan nog vara möjligt, att di har haft en botten uppe i, de har då varit ett lock som tryckts ner något. Då har en sådan sprann även på den tiden, gick till gårdarna på dagsverke. Så överst har maten varit, nederst mjölk, eller dricka. De är i så fall långt tillbaka.

Tiden gäller innan 1850 och till innan 1900.

Den sprannen jag såg, var efter 1900. men de är ju enstaka fall, endast på gamla ställe.

Meddelare och upptecknare. Annette Larsson 1/10 1941

Annette
Larsson

ACC. N:R. M. 7826 : 23-24.

Landskap: Skåne
Härad: Frösta
Socken: Äjinge
Uppteckningsår: 1941
Upptecknat av: Amelie Jonsson
Adress: Äjinge
Berättat av:
Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Sektion III lista n: 86

Trefot och kiddelhängare

Deras anv.

Bruket och form av trefot.

III : 36

Wom
JH

Skriv endast på denna sida!

Sektion 111 lista n: 36 Trefot och kittelhängare.

1. Bester. gätter hela socknen.
2. Gätter ju den tiden då di elda på öjyna spisar. i skorstenen.
3. Kittelhängare, om de funnits här, är de så gammalt som då di hade stärre.
Där var låga spisar, "öjyna skorstenar". Så di elda nära på nere vid jorden.
Där kan de nog hända där var ett tvästrä högt upp som en lina av järn
med krok var i. Här har alltid anv kjelfod. trefot av järn.
Den var hemmasmidd. Här var gamla kjelfoda som var grova och stora, di
anv till stora kittlar. Så var här mindre också, något klenare, di var till
mindre kärh. Här var olika typer, här var rund, med tre ben, både små
och större. Di fick ju ha de som var lagom stora till kasdruller eller pannor.
Di som inte hade utan en stor kjelfod, "di var ju treangelformade", så kunde
di lägga eldtängen över, när di hade mindre kärh på elden.
4. Di hade så mycket kärh med ben på. Stora höjargryder med höga ben.
Pannor med ben, även stekjärn med ben, tre ben.
Järgryder, hade di mycket för i tiden, di var så vedervärdigt långa.
Di var också försedda med ben. Här var stora järgryder, också.
Di kärhen med ben, stod ju på spisen, som di var.

Den typen med trefot är ju allmän, den har varit i bruk alltid långt in på 1900-talet. Där som varit öppna spisar. Di har anv. både vid matlagning och vid större kokning, som byk, kokning till vin, slakt, och d.

På senare tid av 1800-talet då här kom kärl i bruk, utan fötter, kom ju trefotningen mycket i bruk vid matlagning.

I fråga vid brännvinsbränning var ju trefoten i anv. till den hitteln.

Men gamla tale ofta om brännvinspannen, di hade som hembrände.

Di sa, di brände må sanna täger. De var kopparspanner med fötter på, där var lock till. Di kunde ju stå på spisen som di var.

Tiden för bruket av trefot var långt tillbaka, innan 1850, till in på 1900.

Meddelare och upptecknare. Annette Lomsson 1/10 1941

Sektion 111 lista M: 37 Lysekäring.

1 Gäller hela socknen.

3 Säden har funnits i forna tider.

Den fästes var som hälet. Men annars var de ett trä som var fäst i en fot, så den kunde stå utan att falla.

I de träet var ett hack, klusning så stickan kunde ställas i de.

De kunde även vara små stockar som var klusning i.

Di hade båda delarne, de var efter som di behövde anv.

Skulle di sitta i kring en präta, fick de vara en käring som stod på golvet. Men ute i ett kök kunde de vara en liten stock.

Den seden förändrades sen di fick tranlampor.

Den är således urgamnel.

Meddelare och upptecknare Annette Jonsson 3/10 1941

III : 37

Annette